

KÜLTÜR VE TURİZM

KÜLTÜR

a) Kültür Varlıkları: Doğal güzellikleri ile bilinen Bolu aynı zamanda bir tarih ve kültür şehridir. İlde; 418 adet Geleneksel Türk Evi ve Sivil Mimari Örneği Yapı; cami, türbe, han, hamam gibi 165 adet Dini-Kültürel Yapı; hükümet konağı, okul gibi 5 adet idari yapı; kale, sur duvarı gibi 7 adet Askeri Yapı, 1 adet endüstriyel yapı olmak üzere toplam 596 adet tescil edilerek koruma altına alınmış taşınmaz kültür varlığı mevcuttur.

İl genelinde tescil edilerek koruma altına alınmış olan 114 adet arkeolojik sit alanı, 4 adet kentsel sit alanı ve 7 adet doğal sit alanı olmak üzere toplam 125 adet sit alanı bulunmaktadır.

İl Kültür ve Turizm Müdürlüğüne ait Kültür Merkezinde bulunan müzede 3.351 adet arkeolojik eser, 1.627 adet etnografik eser ve 12.105 adette sikke olmak üzere toplam 17.083 adet eser bulunmaktadır.

Müze İhtisas Kitaplığında 1.018 adet kitap mevcuttur. Bolu Merkez ve İlçeler dâhil 9 Halk Kütüphanesinde toplam 186.150 adet kitap bulunmakta olup, 2018 yılı Haziran ayı sonu itibariyle 11.969 üye kaydı mevcuttur.

b) El Sanatları: Sanayileşme ve teknolojik gelişmeler, tüketim kalıpları ve yaşam tarzında meydana gelen değişimler sonucunda günümüzde el sanatları giderek azalmaktadır. Bununla birlikte; Kıbrısık İlçesinde kaval, Göynük Kılavuzlar Köyünde tahta oymacılığı, Gerede'de dericilik, bakırcılık, kalaycılık, saraçlık, Mudurnu'da demircilik, bakırcılık mesleği az da olsa halen devam etmektedir.

Bolu'daki geleneksel el sanatı örneklerinden biri Mudurnu iğne oylarıdır. Oylar, ipek iplikten yapılmaktadır. Her oyanın bir ismi vardır. En yaygın olanları, hercai, biber, limon, papatya, kınalı, parmak, yıldız, üzüm ve küpe çiçeğidir.

Mengen İlçesinin telli nakışlı başörtüleri ve burun çorapları son derece zariftir. Nakış isimlerinde doğadan esinlenilmiştir. Bunlardan bazıları; meşe yaprağı, akça ağaç, diken gülü, dut yaprağı, yıldız telidir. Kullanılan nakış ipliği ise bitkisel boyalarla renklendirilmektedir.

Kıbrısık İlçesinde yöresel tezgâhlarda kıl ve yünden giyim eşyaları, torba, heybe, yastık ve kilim çeşitleri yapılmaktadır. Kıbrısık'ta halen kadınlar özellikle düğünlerde geleneksel giysilerini kullanmaktadırlar.

c) Yemek ve Aşçılık Kültürü: Bolu İlinin yemek kültürü çok zengindir. Bunu yemek çeşitlerinde görmek mümkündür. Bolu'ya özgü yemekler arasında; kızılıcak tarhana çorbası, ovmaç çorbası, düğün, yoğurtlu bakla, balkabağı, imaret çorbaları, çiğ börek, kabaklı gözleme, acı su bazlamacı, çantıklı pide, etli mantı, ekmeğe aşı, kedi batmaz, mantarlı orman kebabı, kaldırık dolması, kaşık sapı, Mengen pilavı, Kıbrısık pilavı, hoşmerim, Mengen kuzu güveç, katık, kaşık atmaç, bakla çullaması, paşa pilavı, kabak hoşafı, çeleş, karavul şerbeti, Mudurnu baklavası, kara kabak tatlısı, saray helvası, uğut tatlısı, kızılıcak şurubu sayılabilir.

Yemek pişirme sanatı Bolu'da halen bir taraftan yaşayan bir kültür olarak devam ederken diğer taraftan yöre halkının geçimini sağladığı önemli bir meslek olarak varlığını sürdürmektedir. Özellikle Bolulu ve Mengen'li aşçılar dünyaca tanınmışlardır. Günümüzde turistik tesislerin birçoğunda Bolulu aşçılara rastlamak mümkündür. Aşçılık sanatı Mengen İlçesinin ata mesleğidir. Aşçılık mesleğine verilen önemin neticesi olarak her yıl Mengen'de Aşçılar Festivali kutlanmaktadır. Aşçılık mesleğinin yaygınlaştırılması ve bilimsel olarak geliştirilmesi amacıyla Bolu, Mengen, Gerede ve Yeniçağa'da açılan aşçılık liseleri ile Mengen'de bulunan Aşçılık Yüksek Okulu ve Gastronomi Fakültesi yoğun ilgi görmektedir.

d) Bolu'nun Yerel Ürünleri

Bolu'nun çam kolonyası, fındık şekeri, Bolu çikolatası, çam balı, manda kaymağı, patatesli köy ekmeği, tereyağı, keşi, patatesi, kozalak reçeli, alıç sirkesi, kabaklı gözlemesi;

Göynük'ün şeker fasulyesi, uğut tatlısı, tokalı örtüleri, tahta oyma eserleri ve el dokumaları; **Mudurnu**'nun saray helvası, köpük helvası, ipek oyalari; **Gerede**'nin şak şak helvası ve deri ürünleri; **Seben**'in elması, üzümü, sebze ve meyveleri; **Kıbrıscık**'ın pirinci ve el dokuması kilimleri; **Mengen** ve **Dörtdivan**'ın özel kurabiyesi ve peynirleri; **Yeniçağa**'nın torf toprağı ve kolonyası yerel olarak üretimi yapılan önemli ürünler arasındadır.

Kızılıcık Tarhanası, Göynük Bombay Fasulye ve Göynük Tokalı Örtüleri ilimizin coğrafi işaretli ürünleridir.

TURİZM

Bolu, Ankara-İstanbul gibi iki büyük metropolün arasında bulunmaktadır. Zengin bitki örtüsü, doğal ve suni gölleri, yaz ve kış sporları için elverişli dinlenme tesisleri ile Bolu yerli ve yabancı turistler için çekici bir il konumundadır. Bolu'nun kış turizmi, av turizmi, sağlık turizmi, spor turizmi, yayla turizmi ile toplantı ve seminer turizmi dallarında potansiyeli mevcuttur.

22.08.2015 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan Bakanlar Kurulu Kararı ile Karacasu Termal Turizm Merkezi bölgesinden başlayarak, Aladağ, Taşlıyayla, Kartalkaya ve Köroğlu Dağını kapsayan Gölcük, Göksu ve Beşpınarlar Tabiat Parkları dışındaki toplam 51.023 hektarlık alan, "Köroğlu Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi" olarak ilan edilmiştir.

a) Doğa Turizmi: Yüzölçümünün % 65'i ormanlarla kaplı olan Bolu ili; Abant, Yedigöller, Gölcük, Sünnet Gölü gibi 14 doğal göl ve irili ufaklı 147 gölete, 320 yaylaya, 1 milli parka, 9 tabiat parkına, 3 tabiatı koruma alanına, 2 orman içi dinlenme alanına, 3 yaban hayatı geliştirme sahasına, 2 önemli sulak alana, 3 örnek av sahasına ve 15 devlet avlağına sahip olup gerçek anlamda bir doğa turizm cazibe merkezidir.

Bu doğal güzelliklerin yanında Bolu'nun 10 km. güneyinde Mudurnu yolu üzerinde bulunan Akkaya Travertenleri, "Bolu'nun Pamukkalesi" sıfatına yakışır bir güzelliğe sahiptir.

Bu doğal güzellikleri ile Bolu yurt içi ve yurt dışından her yıl önemli sayıda ziyaretçi kabul etmektedir. 2018 yılının ilk altı ayında; Yedigöller Milli Parkı, Abant Tabiat Parkı ve Gölcük Tabiat Parkı'nı toplam 594.136 kişi ziyaret etmiştir.

b) Kış Turizmi

Bolu'da kış turizmi yoğunlukla Kartalkaya ve Gerede Arkut Dağında yapılmaktadır. Abant'ta da kısmi olarak kış turizmi etkinlikleri düzenlenmektedir.

Kartalkaya: Bolu'nun 38 km. güneyinde bulunan Kartalkaya Kayak Merkezi, büyüleyici güzellikte ormanlar ve yaylalar arasından geçilerek ulaşılan ve ülkemizde oldukça popüler olan bir kış turizmi merkezidir. Kayak yapmayı sevenler için ideal olan bu bölgedeki Köroğlu Tepesi (2378 m.) yüksekliği ile Köroğlu dağlarının en yüksek yeridir.

Çeşitli kategori ve eğimlerde pistlere sahip olan kayak merkezindeki 5 adet konaklama tesisi, birçok aktiviteleriyle, toplam 1600 yatak kapasitesiyle Aralık-Nisan ayları arasında hizmet sunmaktadır.

Gerede Arkut Dağı: Bolu'ya 50 km. uzaklıkta bulunan Gerede ilçesinin kuzeyinde olan Esentepe, mükemmel bir doğal manzaraya sahiptir. Esentepe'nin 4 km. yakınında bulunan pistlerde kışın kış sporları yazın da her türlü spor aktivitesinin yapılabilmektedir. Gerede-Arkut Dağında Gençlik Hizmetleri Spor İl Müdürlüğüne ait 50 yataklı kamp merkezi faaliyet göstermektedir.

c) Termal Turizm: Bolu termal sıcak su kaynakları açısından oldukça zengin olup, Bolu'da Karacasu, Mudurnu'da Sarot ve Babas, Seben'de Pavlu ve Göynük'te Çatak kaplıcaları bulunmaktadır.

Karacasu Kaplıcaları: Şehir merkezine 5 km. mesafede, Karacasu mevkiinde bulunan kaplıcalar, çevresi ormanlarla kaplı nezih bir dinlenme yeridir. 44 °C sıcaklıktaki, mineral bakımından zengin olan kaplıca suyu, romatizmal hastalıklara, deri, dolaşım, kalp, kadın, solunum yolu, sindirim sistemi hastalıklarına, kemik ve kireçlenme rahatsızlıklarına, metabolizma bozukluklarına iyi gelmektedir. Bölgede; 4 ve 5 yıldızlı oteller, Küçük Kaplıca Özel İdare Tesisleri ve Fizik Tedavi Hastaneleri ile aile pansiyonları hizmet sunmaktadırlar.

Babas Kaplıcası: Mudurnu'ya 5 km. uzaklıkta olan ve 3.000 yatak kapasitesine cevap verebilecek potansiyele sahip olduğu belirlenen kaplıcanın 40° derece sıcaklığındaki suyunun metabolizma hastalıkları ve hafif diyabetliler üzerindeki olumlu etkisi ile kaplıca turizmi açısından önemli bir alandır. Mudurnu Babas kaplıca bölgesinde halen özel sektör tarafından 732 birim devre-mülk yapımı devam etmektedir.

Sarot Kaplıcası: Mudurnu'nun 30 km. kuzeybatısında Ilıca Köyünde yer alan kaplıcanın suyu sülfatlı olup 66° sıcaklığındadır ve fiziksel olarak hipertermalhipotonik maden suyu grubundadır.

Bölgede, Kaplıca Birliğince özel sektöre kiralanana alanda 308 yataklı Termal Otel ve 398 daire ve 2.130 yataklı devre mülk tesisleri mevcuttur. Halen 593 birim devre-mülk inşaatı devam etmektedir.

Kesenözü-Pavlu Kaplıcası: Seben İlçesinin 14 km. güneyinde, Kesenözü Köyü yakınında, 4 hamamdan oluşan kaplıca; 70°C - 80°C sıcaklıktaki 5 havuzu ile hizmet vermektedir. Suyu kokusuz ve hafif gazlıdır. Mide, safra kesesi, solunum ve dolaşım bozukluklarında olumlu etkileri olduğu bilinmektedir. 2.220 kişi/gün kapasiteli sıcak su kaynakları bulunan kaplıcada toplam 270 yatak kapasiteli 2 konaklama tesisi mevcuttur.

Çatak Sıcak Su Kaynağı: Göynük İlçesinin 30 km. güneydoğusunda dik yamaçlar arasında bir vadide Himmetoğlu Köyü yakınındadır. Kaplıcanın 32 °C sıcaklıkta olan suyu kalsiyum bikarbonatlıdır. Romatizma ve siyatik gibi rahatsızlıklara iyi gelmektedir.

Çevrede bulunan kalıntılardan Romalılardan beri kullanıldığı sanılmaktadır. Bölgede özel bir firma tarafından 312 ünitelik termal tesis yapımı devam etmektedir.

d) Spor Turizmi: Bolu, spor turizmi açısından da yoğun olarak tercih edilen bir ildir. Her yıl, başta futbol olmak üzere, çeşitli spor dallarında 200'ün üzerinde takım kamplarını, antrenman sahaları bulunan tesislerde yapmaktadırlar. Ayrıca başta göller, yaylalar ve ormanlar olmak üzere İlimiz genelinde doğa yürüyüşü, kampçılık, dağcılık, kayaklı koşu, su sporları, foto safari, yamaç paraşütü, off-road, dağ bisikleti gibi çeşitli spor aktiviteleri gerçekleştirilmektedir.

e) Kültür ve İnanç Turizmi: İlde; 418 adet Geleneksel Türk Evi ve Sivil Mimari Örneği Yapı; cami, türbe, han, hamam gibi 165 adet Dini-Kültürel Yapı; hükümet konağı, okul gibi 7 adet idari yapı; kale, sur duvarı gibi 7 adet Askeri Yapı ve 1 Endüstriyel Yapı olmak üzere toplam 596 adet tescil edilerek koruma altına alınmış taşınmaz kültür varlığı mevcuttur.

İl genelinde tescil edilerek koruma altına alınmış olan 114 adet arkeolojik sit alanı, 4 adet kentsel sit alanı (Bolu, Merkez, Mudurnu ve Göynük İlçe Merkezi, Gerede Arastası Kentsel Sit Alanları) ve 7 adet doğal sit alanı olmak üzere toplam 125 adet sit alanı bulunmaktadır. Bolu çevresinde çeşitli kazılarda elde edilen eserler Bolu Müzesinde sergilenmektedir.

Bolu şehir merkezinde Yıldırım Bayezit Camii, Taşhan, Tarihi Sultan Hamamı, Orta Hamam, Tabaklar Hamamı, Kadı, Saraçhane ve İmaret Camileri, Aktaş ve Tokad-i Hayrettin Türbeleri ziyaret edilebilecek tarihi mekanlardır.

Tarihi "İpek Yolu" güzergahı üzerinde yer alan ve "Kentsel Sit" alanı ilan edilen Mudurnu ve Göynük, eski Türk evleri ile çeşitli tarihi yapılar bakımından oldukça zengin olup kültür turizmi açısından önemlidir. Mudurnu'da 215 adet, Göynük'te 136 adet sivil mimari konut koruma altındadır. Ayrıca, Mudurnu ve Göynük İlçeleri "Citta-Slow" "sakin şehir" unvanına sahip olup Mudurnu İlçesi ise UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesine kabul edilmiştir.

Seben Kaya Evleri: Bolu'nun 52 km. güneyinde bulunan Seben ilçesinin çeşitli köylerinde kayalara oyularak yapılmış kaya evlerine rastlanmaktadır. En önemlileri Solaklar ve Muslar kaya evleridir. Solaklar kaya evleri yakınında konaklama tesisi bulunmaktadır.

Akşemseddin Türbesi: Fatih Sultan Mehmet'in hocası olan Akşemseddin'in türbesi, Bolu'ya 95 km mesafedeki Göynük ilçesinde, Gazi Süleyman Paşa Camiinin avlusunda bulunur. Osmanlı ilim dünyasının bu büyük şahsının adına yapılmış olan türbe, her yıl binlerce kişi tarafından ziyaret edilmektedir. Ayrıca Göynük'te bulunan Ömer Sekkin Türbesi de yoğun ziyaretçi almaktadır.

f) Konaklama Tesisleri: İl genelinde her kesime hitap eden toplam 108 konaklama tesisi bulunmaktadır. Bu tesislerden 23'ü turizm belgeli, 85'i ise belediye ve il özel idaresi belgelidir. Konaklama tesislerinin niteliği ve yatak sayılarına ilişkin bilgiler aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

BOLU İLİNDE BULUNAN KONAKLAMA TESİSLERİ

SINIFI	TESİS SAYISI	YATAK SAYISI
5 Yıldız Otel	3	954
4 Yıldız Otel	7	1.362
3 Yıldız Otel	3	618
2 Yıldız Otel	1	64
1 Yıldız Otel	1	20
Oberj (kış tesisi)	2	876
Pansiyon	3	62
Dağ Evi	1	120
Özel Belgeli	2	80
Butik Otel	1	56
Turizm Belgeli Tesisler (Toplam)	23	3.960
Belediye Belgeli Tesisler	85	4.400
TOPLAM	108	8.360

2016 yılında, turizm belgeli tesislerde 443 bin yerli, 46 bin yabancı olmak üzere yaklaşık 489 bin; mahalli idare belgeli tesislerde ise yaklaşık 367 bin konaklama olmak üzere toplam 856 bin konaklama yapılmıştır.

İl Kültür ve Turizm Bakanlığınca açıklanan verilere göre ilk üç aylık dönemde İlimiz turizm belgeli tesislerde toplam 179.289 konaklama sayısı gerçekleşmiştir.

Özel Kutlama Günleri

Bolu'da geleneksel olarak düzenlenen etkinliklere ilişkin bilgiler aşağıda belirtilmiştir.

Etkinliğin Adı	Tarihi	İli-İlçesi	Niteliği	Etkinliğin Konusu/Amacı	Gerçekleştirilen Aktiviteler
Nevruz Günü Kutlamaları	21 Mart	Seben	Ulusal	Nevruz Kültürünün Yaşatılması	Çeşitli yarışmalar, eğlenceler, konserler
Bolu Mutfak Günleri ve Uluslararası Aşçılık Yarışması	Nisan Ayı	Bolu Merkez	Uluslararası	Aşçılık ve Gastronomi	Aşçılık yarışmaları ve gösteriler, sergiler
İzzet Baysal Anma Günleri	Mayıs Ayının 2. haftası	Bolu Merkez	Ulusal	İzzet Baysal'ı Anma ve kültürel etkinlikler	Sergiler, yarışmalar, konserler kültür ve sanat etkinlikleri
Akşemseddin Hazretlerini Anma Günü	Mayıs Ayının 3. Haftası Cumartesi-Pazar	Göynük	Ulusal	Akşemseddin Hazretlerini Anma	Mevlid-i Şerif, aş dökme, mehter gösterileri, panel gibi çeşitli etkinlikler
Mudurnu İpek Yolu Kültür Sanat ve Turizm Festivali	Temmuz Ayının İlk Haftası	Mudurnu	Ulusal	Kültürel Değerlerimizi Tanıtmak	Sergiler, paneller, halk oyunları gösterileri, çeşitli yarışmalar, konserler, toplu sünnet etkinlikleri
Şeyh'ül İmran Anma Günü	Temmuz İlk Pazar Günü	Mudurnu	Ulusal	Şeyh'ül İmran'ı Anma	Mevlid-i Şerif, yemek ikramı
1. Cittaslow Festivali	Temmuz Ayının İlk Haftası	Göynük	Ulusal	Sakin Şehir	Halk Oyunları, Halk Türküleri, Konser ve Sergiler
Abant Bayramı	Temmuz Ayının 2. veya 3. Pazar günü	Mudurnu	Ulusal	Kültürel Değerlerimizi Tanıtmak ve Abant Yöresinin Tanıtımı	Mevlid-i Şerif ve yemek ikramı, çeşitli eğlenceler, karakucak güreşleri
Karaarslan Bayramı	Temmuz Ayının son Pazar günü	Mudurnu	Ulusal	Karaarslan'ı Anma	Mevlid-i Şerif ve yemek ikramı
Kıbrısık Kültür Sanat Festivali ve Karagöl Şenlikleri	Temmuz ayı değişken	Kıbrısık	Ulusal	Kültürel değerlerimizi Tanıtmak	Çeşitli eğlenceler, halk oyunları, konser ve sergiler
Yayla Bayramları	Haziran - Temmuz ayları Pazar günü	Bolu ve İlçeleri	Yerel	Yöre tanıtımı	Mevlit, aş dökme, çeşitli eğlenceler

Atatürk'ün Bolu'ya Gelişi	17 Temmuz	Bolu Merkez	Ulusal	Atatürk'ün Bolu'ya gelişini kutlamak	Sergiler, paneller, halk oyunları gösterileri çeşitli yarışmalar, konserler
Marka Şehir Bolu ve Uluslar arası Koroğlu Festivali	Ağustos-Eylül (değişken)	Bolu Merkez	Uluslararası	Koroğlu	Sempozyum, Kültür Etkinlikleri, Konserler ve Gösteriler
Mengen Aşçılık ve Turizm Festivali	Ağustos Ayının İlk Haftası	Mengen	Uluslararası	Yöresel yemekler aşçılar ve Türk mutfağının tanıtılması	Yemek yarışmaları, sergiler, çeşitli gösteriler, konserler, panel
Dörtdivan Koroğlu Şenliği ve Kaz Festivali	Eylül ayı değişken	Dörtdivan	Ulusal	İlçenin Tanıtımını sağlamak	Çeşitli eğlenceler, konser ve sergiler
Avrupa Miras Günleri	Bakanlık Tarafından Belirlenen Tarihte	Mudurnu	Ulusal	Ülkemizin sahip olduğu kültürel mirasın korunması çalışmalarının tanıtımı	Kültürel ve sosyal etkinlikler, sergiler, tahta araba yarışları.
Ahilik Haftası	Kutlama Komitesinin Belirlediği Tarihte	Mudurnu	Ulusal	Esnaf Örgütlenmesi	Şed kuşanma gösterisi, yılın Ahilerine ödül töreni ve Esnaf duası.
Gerede Hayvan ve Emtia Panayırı	Eylül Ayının 2. ve 4. hafta sonları	Gerede	Ulusal	Yöre Tanıtımı	Hayvan ve emtia pazarı, çeşitli eğlenceler.
Göynük Hayvan ve Emtia Panayırı	Ekim ayı değişken	Göynük	Ulusal	İlçe Tanıtımı	Hayvan ve emtia pazarı, sergiler
Geleneksel Seben Panayırı ve Elma Festivali	Ekim ayı 2. Hafta Sonu	Seben	Ulusal	Yöre tanıtımı	Çeşitli yarışmalar, eğlenceler, güreş müsabakaları, konserler

Sanat Faaliyetleri

İl merkezinde 3 Sinema (21 salon - 1.965 kapasite), Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu Belediyesi ve İl Kültür ve Turizm Müdürlüğüne ait olmak üzere 3 adet Kültür Merkezi faaliyette bulunmaktadır. İlde resmi ve özel tiyatro bulunmamakta olup ildeki özel topluluklar ve il dışından gelen gruplar tarafından tiyatro etkinlikleri yapılmaktadır. İl merkezinde sanatsal faaliyetlerin yürütüldüğü Bolu Belediyesi Mehmet Yüctürk Sanat Merkezi bulunmaktadır.